

Soạn bài: Bố cục trong văn bản

Soạn bài: Bố cục trong văn bản

I. Bố cục và những yêu cầu về bố cục trong văn bản

1. Bố cục của văn bản

- Việc triển khai nội dung của văn bản trước hết thể hiện ở bố cục. Các phần nội dung của văn bản phải được sắp xếp theo một trình tự nhất định. Không thể đưa ra lời hứa sau khi vào Đội sẽ cố gắng phấn đấu trước rồi mới đề xuất nguyện vọng xin được vào Đội,... Hệ thống các phần của văn bản cho thấy mạch phát triển của vấn đề, thể hiện sự rành mạch trong suy nghĩ của người viết, góp phần tạo nên sức thuyết phục của văn bản.

- Liên hệ với bố cục của một bài văn tự sự đã học ở lớp 6.

2. Những yêu cầu về bố cục trong văn bản

a. Hai câu chuyện trên chưa có bố cục. Trong truyệnẾch ngồi đáy giếng và Lợn cưới áo mới chúng chưa được sắp xếp một cách hợp lý theo trật tự logic làm cho, những giá trị trong một tác phẩm cũng bị giảm đi bởi sự sắp xếp đó khiến người đọc khó quan sát và quan sát nhưng không hiểu được nội dung hiện thực phê phán trong tác phẩm.

b. Các câu trên không hợp lý ở chỗ: nên đảo lộn lại trật tự các câu trong đoạn văn trên, nên trình bày ếch sống ở đâu trước hoàn cảnh sống của anh như thế nào, thứ 2 nên nói là vì hoàn cảnh sống như thế mà ếch huênh hoang nghênh ngáo, vì một trận bão mà ếch đã ra ngoài được và bị dẫm bẹp.

Ở văn bản 2: Trình bày lý do tại sao anh ta đứng hóng ở ngoài cửa, tiếp đó anh ta lấy cớ hỏi chuyện để khoa chiếc áo.

c. Nên sắp xếp lại bố cục theo một trật tự có mở đầu có thân bài và có kết thúc

Trong phần mở bài nên giới thiệu về vấn đề, thân bài khai triển vấn đề, 3 là kết luận lại vấn đề.

3. Các phần của bố cục

a.

- Mở bài: giới thiệu nội dung sẽ triển khai, dẫn dắt người đọc nhập cuộc;
 - Thân bài: triển khai nội dung đã giới thiệu ở mở bài, giải quyết nhiệm vụ đã đặt ra;
 - Kết bài: khẳng định và nâng cao vấn đề đã trình bày ở phần nội dung.
- b.** Trong bố cục ba phần của một văn bản, mỗi phần có một nhiệm vụ riêng, không trùng nhau. Phân biệt nhiệm vụ của từng phần cũng là nhằm đảm bảo tính chặt chẽ trong lập luận, thể hiện được sự rành mạch giữa các phần của bố cục chung.
- c.** Bạn nói như vậy là sai bởi mở bài không phải là phần rút gọn của thân bài mà là giới thiệu về vấn đề, kết luận không phải là nhắc lại thân bài mà là kết luận lại vấn đề rút ra từ việc phân tích ở thân bài.
- d.** Em không đồng ý vì mở bài để cho người đọc hiểu được sơ qua vấn đề mình cần nói, kết luận là chốt lại vấn đề then chốt, cả 3 phần đều quan trọng, nếu thiếu đi một trong 3 phần sẽ không tạo ra một bài văn tự sự hay miêu tả.

II. Luyện tập

Câu 1: Nếu chúng ta biết chú ý đến việc sắp xếp các ý cho rành mạch thì bài viết (lời nói) của chúng ta sẽ có hiệu quả thuyết phục cao. Ngược lại, nếu không sắp xếp các ý cho hợp lí thì bài viết (lời nói) của chúng ta sẽ không hiểu được, không được tiếp nhận:

Ví dụ: Học sinh dự thi kể chuyện tưởng tượng, học sinh được phân công trình bày kinh nghiệm học tập của bản thân, học sinh tham gia thi hùng biện,...

Câu 2: Bố cục của truyện *Cuộc chia tay của những con búp bê*:

- Mở bài: từ đầu đến ...khóc nhiều: Truyện mở đầu bằng việc mẹ của Thành và Thủy bắt hai anh em phải chia đồ chơi cho nhau
- Thân bài: Sau đó dừng lại để kể về quá khứ rồi lại quay trở lại hiện tại để kể về cuộc chia tay thực sự đầy nước mắt của Thủy với cô giáo, với các bạn và với Thành
- Kết bài: Từ "Tôi méo máu trả lời..." đến hết): Truyện kết thúc bằng cảnh Thành "méo máu" nhìn em trèo lên xe và chiếc xe rò máy, phóng đi mất hút.

Bố cục này đã khá rành mạch và hợp lí. Song chúng ta vẫn có thể thay đổi nó để kể theo một cách khác sáng tạo hơn, miễn là vẫn đảm bảo được sự rành mạch hợp lí và hấp dẫn. Các em cần chủ động

phát huy sự sáng tạo để thử kể lại câu chuyện theo cách riêng của mình.

Câu 3:

Một báo cáo kinh nghiệm học tập của học sinh được bố cục thành ba phần Mở bài, Thân bài, Kết bài là hợp lí. Vấn đề ở chỗ: phải xem xét nội dung của từng phần có hợp lí hay không.

Phần Mở bài: Đối với một bản báo cáo kinh nghiệm học tập, phần Mở bài, ngoài lời chào mừng, nhất thiết phải giới thiệu được khái quát nội dung của Thân bài, dàn bài trên thiếu nội dung quan trọng này. Sau lời chào mừng, phải thêm vào lời dẫn cho nội dung sẽ được báo cáo.

Phần Thân bài: Vì đây là báo cáo về kinh nghiệm học tập nên không cần thiết phải báo cáo về thành tích trong hoạt động Đội và thành tích văn nghệ. Nếu đưa nội dung này vào, bản báo cáo sẽ không đảm bảo sự thống nhất chủ đề. Nên thay nội dung này bằng việc báo cáo kết quả học tập, như thế liên kết của thân bài sẽ chặt chẽ, tăng thêm sức thuyết phục.

Phần Kết bài: Ngoài lời chúc Hội nghị thành công, phần này phải có nội dung khái quát lại những kinh nghiệm học tập đã trình bày, lời hứa sẽ tiếp tục phấn đấu để học tập tốt hơn trong thời gian tới.